

Arias López, Valentín, *Prontuario ortográfico de galego*, Pontevedra, Edicións do Cumio, 1993, 239 pp.

Como o propio título anticipa, o *Prontuario ortográfico de galego*, ten como finalidade dar indicacións útiles para os usuarios da lingua galega, especialmente para a súa escrita.

Non é este o primeiro manual deste tipo que temos á nosa disposición, pois o mercado editorial ten múltiples ofertas para aqueles que teñan interese en aprende-lo galego, e tamén para os que, estando xa instalados na nosa lingua, precisen facer consultas puntuais. Na maioría dos casos o enfoque é preferente-mente cara á escrita. O propio autor, Valentín Arias López, ten publicadas outras obras nesta liña orientativa e didáctica como *Escribir ben*, de 1991 e *En galego sen erros*, de 1993.

O *Prontuario* vén ser unha resposta á necesidade de solventar dúbidas ortográficas e morfolóxicas que lle poden xurdir a quen se propoña escribir en galego, pero o libro trata tamén aspectos non estritamente ortográficos. En todo caso a finalidade é eminentemente práctica, e a organización alfabética dos exemplos facilita a consulta.

Porque, como o propio autor recoñece, fronte ás variedades dialectais da nosa lingua, que supoñen unha riqueza no nivel oral, está clara a necesidade dunha unidade na escrita. Ese é o obxectivo das *Normas ortográficas e morfolóxicas do idioma galego* de 1982, elaboradas pola Real Academia Galega e o Instituto da Lingua Galega, e que son seguidas por este e outros moitos manuais dos que temos á nosa disposición. Por outra banda, todos sabemos que hai erros que se repiten con maior frecuencia e que se deben nuns casos á influencia do castelán, noutros simplemente a descoñecemento da normativa. A experiencia pedagóxica facilítalle ó autor a selección daqueles nos que máis frecuentemente se incorre en dúbidas e equivocacións.

No “Limiar” Valentín Arias explícanos cal é a finalidade da obra, e afirma que non pretende teorizar, senón que trata de que o lector aprenda “de maneira activa”, e que tenta que cando o lector faga unha consulta non só se atope “un remedio para sacar a calquera dun aperto e ficar coma antes”, senón de facilitala aprendizaxe. Con ese obxectivo procura reducir ó máximo o aspecto teórico e dá prioridade á práctica. Ó longo do libro predomina a exemplificación, os listados de palabras que con máis frecuencia atopamos mal empregadas ou escritas. Todo isto acompañado dun pequeno número de regras enunciadas de maneira breve e clara, que poden servir de modelo cando nos enfrontemos a outras dúbidas do mesmo tipo.

O manual está dividido en once apartados nos que se vai centrando en diversos aspectos da lingua. O máis extenso é o primeiro “As letras”, onde inclúe listados de palabras nas que podemos ter dúbidas sobre a presenza ou ausencia dunha grafía en determinado contexto, todo isto organizado alfabeticamente. Indícasenos tamén cales son as causas máis frecuentes de incorrecións en galego:

castelanismos, hiperenxebriismos, e o que o autor chama “Ou-tras mágoas”, referíndose ás variantes sociais e locais (que el non condena, por suposto, na lingua oral).

Os seguintes apartados están máis centrados na morfoloxía. Tratan, por exemplo, os numerais, o xénero e o número (nos que inclúe as regras básicas de formación do feminino e o plural ilustrándoas con abundantes exemplos, seleccionando especialmente aqueles que poden resultar máis conflictivos), etc. Recolle tamén o autor os sufixos e prefixos que con máis repetidamente dan lugar a erros, como é o caso dos cultismos ou as terminacións “-án”, “-ano”, “-ao”. E as dúas partes que resultan máis teóricas son a das contraccións e a referente á morfoloxía verbal. Na primeira límitase basicamente a incluí-los cadros coas contraccións existentes na nosa lingua e na última introduce o para-digma verbal coas tres conxugacións regulares e os modelos de irregularidades.

O apartado nove, a “Puntuación”, recolle os signos ortográficos dos que dispoñemos en galego, e aclara como e en que ocasións debemos empregalos.

E finalmente, as dúas derradeiras seccións constan de amplos listados de palabras. O punto dez ofrece parellas de termos con diferentes grafías segundo o seu significado; e a parte final do libro inclúe un listado de topónimos cos seus xentilicios correspondentes, tanto galegos, coma do resto da Península e mesmo estranxeiros, engadindo a formación das súas formas femininas.

En conclusión, o libro non só dá solucións a problemas ortográficos. Nel podemos consultar tamén aspectos morfolóxicos, e vén engrosar esa ampla variedade de obras deste tipo que podemos atopar nas nosas librerías, e que nos permiten familiarizarnos máis coas normas da lingua galega.

PILAR VÁZQUEZ GRANDAS